

door **Eva Betavatzki, Olivier Bonfond en Éric Toussaint (*)**
23 mei 2020

De Europese Unie (EU) en haar instellingen versterken, waaronder de Europese Centrale Bank (ECB), de openbare schuld zoveel mogelijk verhogen om de privésector te redden, geen vragen stellen bij de legitimiteit van de openbare schuld, 2000 euro storten op de bankrekening van elke Europese burger, of die nu rijk is of straatarm, betreuren dat de EU haar concurrentiekracht tegenover China en de Verenigde Staten ziet verminderen op het vlak van de technologieën van de toekomst, dat zijn vaststellingen en voorstellen die moeten komen van een neoliberale partij, zult u zeggen. Nee, het gaat over [DiEM25](#).

Nochtans is DiEM25 een linkse Europese beweging die heel wat strijd ondersteunt, zoals die voor de vrijlating van Julian Assange, en ze doet ook regelmatig voorstellen die het bediscussiëren waard zijn. Nochtans zou de post-Covid-19 samenleving grotendeels dezelfde zijn als die van voor de huidige crisis als het recente plan van DiEM25 in de praktijk werd gebracht. Dit plan bestaat uit vier vaststellingen en drie voorstellen « om iedereen die in Europa verblijft te beschermen, om een economische depressie te voorkomen en de ineenstorting van de Unie te vermijden »

De ineenstorting van de Unie vermijden?

Het voorstel van DiEM25 heeft de bedoeling om « de ineenstorting van de Unie te vermijden » (sic). Een dergelijke doelstelling is zeer problematisch. Is het niet diezelfde Unie die sinds tientallen jaren aan de lidstaten een beleid oplegt met verlaging van de lonen en de pensioenen, de ontmanteling van het recht op werk en de sociale rechten, privatisering van de openbare diensten, enzovoort? Is het niet diezelfde Unie die tussen 2011 en 2018 tot 63 keer toe aanbevelingen deed aan lidstaten van de EU om bepaalde delen van de gezondheidssector te privatiseren of om de overheidsuitgaven voor de gezondheidszorg te verlagen? Is het niet diezelfde Unie die het Griekse volk verhinderd heeft om in 2015 uit de dodelijke bezuinigingslogica te stappen? Het is deze Unie die er alles aan gedaan heeft opdat andere volkeren zich niet van het neoliberalisme zouden bevrijden. Het is dezelfde Unie die geen enkele gemeenschappelijke uitgave doet om de gezondheids crisis aan te pakken ¹, terwijl ze fortuinen besteedt om te [verhinderen dat mensen haar grondgebied zouden betreden](#) om hun recht op asiel of verblijf aan te vragen.

Zal en moet de overheidsschuld toenemen?

Voor DiEM25 is de eerste vaststelling: «De openbare schuld zal en moet toenemen ». Voor ons is het essentieel om zich eerst af te vragen waarvoor die nieuwe schuld zal dienen. De grote bedrijven en de banken redden, of massaal investeren in het sociale en de ecologische transitie?

Alvorens men stelt dat de schuld moet toenemen om zich aldus de nodige middelen te verschaffen om de crisis te bestrijden, moet men volgens CADTM eerst voorstellen om de betaling van de openbare schuld op te schorten om zo onmiddellijk financiële middelen vrij te maken en om de tijd te hebben voor een burgeraudit teneinde illegitieme, verwerpelijke, onwettelijke en/of onhoudbare schulden te identificeren.

Geen woord daarover bij DiEM25. Het is bovendien uiterst belangrijk om aan te tonen dat het mogelijk is om nieuwe bronnen aan te boren zonder de schuld te verhogen: de strijd tegen de fiscale fraude, een buitengewone belasting op de grote fortuinen en op de inkomens van de rijksten; specifieke belastingen op de grote bedrijven die zich hebben verrijkt gedurende de pandemie (grootwarenhuisketens, internetgiganten, Big Pharma, ...), permanente belastingen op de rijksten met herverdeling van de rijkdom ten voordele van de meerderheid van de bevolking en in het algemeen belang, een aanzienlijke belasting op kerosine ... Al deze belastingen kunnen beslist worden door een nationale regering, want belastingen en taksen zijn de bevoegdheid van de Staten en niet van de EU.

Waarom stelt DiEM25 zich geen vragen bij de huidige openbare schuld, terwijl we weten dat een groot deel daarvan op illegitieme, illegale en soms verwerpelijke wijze werd aangegaan, met andere woorden tegen de belangen en zonder rekening te houden met de noden van de bevolking?

De uitgifte van euro-obligaties via de ECB

DiEM25 stelt voor dat de ECB voor 1000 miljard euro-obligaties uitgeeft. Wat zijn die euro-obligaties ('eurobonds') zoals DiEM25 en anderen die voorstellen? In tegenstelling tot de verklaringen van politieke leiders in Duitsland, Oostenrijk of Nederland gaat het er helemaal niet over om aan de 'rijke' landen te vragen om de schuld van de 'arme' te betalen. Het gaat over schuldpapieren die niet zouden uitgegeven worden door een Staat, maar in naam van de EU in haar geheel, om aan elke lidstaat toe te laten om te lenen aan een zeer laag tarief. Het is juist dat het schandelijk is dat sommige Europese landen (Italië, Portugal, Ierland, Griekenland) moeten lenen aan heel wat hogere rente dan het geval is voor landen van het 'centrum' (Duitsland, België, Oostenrijk, Frankrijk, Nederland, Finland), en dat terwijl eerstgenoemde landen evengoed, of zelfs nog meer de gevolgen ondergaan van de sanitaire en economische crisis.

CADTM is van oordeel dat de uitgifte van collectieve Europese obligaties in de huidige politieke context van de EU met een verpletterende meerderheid van door en door neoliberale regeringen, onaanvaardbare risico's inhoudt. Dat zou immers de afhankelijkheid en de onderwerping van lidstaten vergroten ten opzichte van de Europese instellingen die in de voorbije jaren voldoende hebben aangetoond een antisociale en neoliberale politiek op te leggen die niet in het voordeel is van de volkeren, maar van het Europees grootkapitaal. Of die eurobonds nu uitgegeven worden door de ECB of een andere structuur van de EU maakt niet veel uit.

DiEM25 wil dus « de schuldenlast verdelen » (vaststelling n°2). Is dat werkelijk de bedoeling van DiEM25: ervoor zorgen dat de schuldenlast op een iets eerlijkere manier gedragen wordt door de bevolking? Volgens CADTM is het een ernstige fout om alleen maar te willen de modaliteiten voor

ontlening en terugbetaling te veranderen. Ook als deze nieuwe schulden op een iets meer solidaire wijze werden terugbetaald, wie zal er dan uiteindelijk de lasten dragen die door nieuwe soberheidsmaatregelen worden opgelegd? De grote kapitalisten, of opnieuw de volkeren, zoals het geval was in 2008? Het is duidelijk dat de EU zal willen dat het de volkeren zijn die de schuld terugbetalen, om aldus de belangen van de grote kapitalisten te beschermen. Voor CADTM is het van essentieel belang om oplossingen voor te stellen [die radicaal breken](#) met de schuldlogica en het soberheidsbeleid .

DiEM25 stelt voor om 2000 € te geven aan alle Europese inwoners

Zulk initiatief, ook 'helikoptergeld' genoemd, stelt eveneens heel wat problemen. Vooreerst zou voor DiEM25 deze bedéling aan elke inwoner toegekend worden, rijk of arm. Heus? En al is het waar dat het nodig is om mensen te helpen waarvan het inkomen verlaagde of zelfs verdween, of die gewoonweg geen inkomen hebben, het is toch zo dat dit voorstel een liberale en individualistische logica volgt, waar ieder individu ondersteld wordt gelijk te zijn aan elk ander, terwijl de crisis de enorme verschillen die deze maatschappij kenmerken duidelijk gemaakt heeft. Volgens CADTM moeten de lonen, de pensioenen, de diverse tegemoetkomingen en sociale uitkeringen verhogen. Het komt erop aan het reële inkomen van de volkse klassen uit te breiden en het openbaar en collectief systeem van sociale zekerheid via bijdragen te spijzen. Ook de openbare uitgaven moeten sterk verhoogd worden, ten gunste van de essentiële openbare diensten, te beginnen bij het systeem voor openbare gezondheid, en dat van het onderwijs. De sanitaire crisis heeft een essentiële zaak duidelijk gemaakt: het zijn de collectieve instrumenten, namelijk de sociale zekerheid en de openbare diensten, die het meest efficiënt zijn om crisissen te boven te komen en tegen de ongelijkheid te strijden. Als er 'gratis geld' zou moeten vrijgemaakt worden door de ECB denken wij dat dit op de eerste plaats zou moeten gaan naar een versterking van deze collectieve instrumenten.

Ook mensen zonder papieren moeten geregulariseerd worden, en ze moeten toegang krijgen tot sociale uitkeringen of een behoorlijke job met een degelijk arbeidscontract.

DiEM25 zou ook beroep doen op de banken om aan de Europese inwoners die 2000 € van de ECB uit te keren. Dat betekent dat de ECB dit geld eerst zou geven aan de banken, die het vervolgens ter beschikking stellen van het publiek. Maar in alle lidstaten van de EU zijn het de grote privébanken die domineren. Dit voorstel zal bijgevolg de privébanken nog wat versterken, terwijl die moeten gesocialiseerd worden ², maar ook hierover rept DiEM25 met geen woord. DiEM25 doet geen enkel positief voorstel om een eind te maken aan de dominantie van de private banken op de financiering van gezinnen en staten.

Eerder dan iedereen wat geld toe te stoppen zonder de economische logica echt in vraag te stellen die de crisis uitgelokt en versterkt heeft, moet deze crisis voor alle linkse krachten het ogenblik zijn om eraan te herinneren dat de sociale, economische en culturele rechten absoluut zijn, en dat we bijgevolg een aantal sterke eisen moeten stellen zoals: huisvesting voor iedereen, gezondheidszorg in het bereik van allen, bevrijding van mensen zonder papieren die in gesloten centra opgesloten zijn, een garantie op sociale uitkeringen die iedereen moeten toelaten om op een waardige manier te leven, gegarandeerd gratis openbare diensten zoals gezondheidszorg en onderwijs, en alle openbare diensten die prestaties verlenen aan hulpbehoevende mensen en op het lokaal vlak.

DiEM25 stelt een Europees investeringsprogramma voor om een groene relance te bekostigen

Het voorstel van DiEM25 is zeer beknopt. Er zijn positieve punten (betere financiering van de openbare diensten en van het openbaar bezit), maar ook negatieve waar men in het voorwoord van het voorstel leest dat DiEM25 betreurt dat de EU « haar concurrentiekracht heeft zien verminderen tegenover China en de Verenigde Staten op het gebied van de technologieën van de toekomst ».

Wat groene investeringen betreft schreven we reeds in een artikel over de voorstellen van [DiEM25 voor de Europese verkiezingen](#) dat we helemaal geen deal willen, noch met de bankiers, noch met de verantwoordelijken voor de vernietiging van de planeet.

Besluit

CADTM schat de huidige situatie als extreem ernstig in, en linkse bewegingen kunnen het zich niet permitteren om voorstellen te doen die de economische logica die tot deze situatie leidde niet fundamenteel in vraag stellen.

Als we de krachtsverhoudingen niet veranderen zullen volgens CADTM de duizenden miljarden euro nieuwe schulden niet alleen niets bijdragen tot het belang van 99% van de bevolking, maar ze zullen hen nog wat meer 'verpletteren'.

Om de krachtsverhoudingen in het voordeel van de volkeren te wijzigen zouden we met z'n allen de eis voor de onmiddellijke opschorting van de terugbetaling van de openbare schuld moeten ondersteunen, en de opheffing eisen van alle illegale, illegitieme en schandelijke schulden, om op die manier een nieuwe financiële manoeuvreerruimte te creëren die de absolute prioriteit geeft aan de [gezondheid en de mensenrechten](#).

(*) Eva Betavatzi, en Olivier Bonfond zijn medewerkers van [CADTM](#), het Comité voor de Annulatie van de schuld van de Derde Wereld. Éric Toussaint is er de oprichter en bezieler van.

Dit delen:

[Facebook](#)

[Twitter](#)

Voetnoten

-
1. De geplande 750 miljard € van de ECB hebben inderdaad geen betrekking op de gezondheid, het betreft alleen de privébanken en grote ondernemingen van wie de ECB publieke en private schuldpapieren terugkoopt. Zie Eric Toussaint, « [Covid-19: Likely financial conflagrations to come](#) », en « [Covid-19: stage assessment on the multidimensional crisis and alternative approaches](#) »
  2. Eric Toussaint, “[To confront capitalism’s multifaceted crisis the bankers must be expropriated and the banks socialised](#)”,
-